

KRAKOWSKIE UCZELNIE DLA STUDENTÓW NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Osoby niepełnosprawne w coraz większym stopniu podejmują naukę na uczelniach wyższych. Jest to spowodowane m.in. działaniami zmierzającymi do likwidowania barier technicznych, architektonicznych oraz mentalnych, jakie występują w dostępie do nauki.

Edukacja jest istotnym narzędziem rozwoju społeczeństwa, a dla pojedynczej jednostki wartością oraz prawem do samorealizacji. Każda osoba ma prawo do edukacji. Niestety niepełnosprawnych nie spotykamy tak często w szkołach średnich oraz na uczelniach wyższych, jak byśmy tego chcieli. Co prawda, z roku na rok coraz więcej osób z niepełnosprawnościami studiuje, jednak jest to ilość niewielka w porównaniu do liczby osób niepełnosprawnych, którzy mogliby podjąć dalszą edukację. Nieustannie podejmowane są działania zmierzające do tego, aby osoby niepełnosprawne mogły w aktywny sposób pobierać wykształcenie na takich samych prawach jak zdrowi rówieśnicy. W sposób ciągły należy udoskonalać otoczenie architektoniczne, dostosowywać formy nauki do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz zwiększać świadomość społeczeństwa na temat niepełnosprawności. Te działania mają na celu wyrównanie dostępu do nauki, a następnie, do zdobycia i utrzymania pracy przez osoby niepełnosprawne.

Dlatego tak istotna jest zmiana ustawy, która mobilizuje uczelnie

wyższe do większego zaangażowania w udostępnianie swoich ofert dla osób niepełnosprawnych. W dniu 18 marca 2011 r. uchwalono Ustawę o zmianie ustawy „Prawo o szkolnictwie wyższym”. Między innymi dodano punkt do paragrafu 13. Zapis ten obecnie brzmi: „Podstawowymi zadaniami uczelni jest (...) stwarzanie osobom niepełnosprawnym warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia i w badaniach naukowych”. Obliguje to uczelnie do podejmowania działań na rzecz dostosowania uczelni do potrzeb osób niepełnosprawnych.

POROZUMIENIE

Na sześciu krakowskich uczelniach, Biura ds. Osób Niepełnosprawnych wspólnie działają na rzecz studentów niepełnosprawnych, tak by wyrównywać szanse do nauki osobom niepełnosprawnym. Są to Biura: Akademii Górniczo-Hutniczej (AGH), Politechniki Krakowskiej (PK), Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie (UEK), Uniwersytetu Jagiellońskiego (UJ), Uniwersytetu Pedagogicznego (UP) oraz Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II (UPJPII).

Porozumienie o współpracy zostało uroczystie podpisane przez Rektorów trzech pierwszych uczelni (AE, AGH i PK) 15 listopada 2007 r. w murach Akademii Górniczo-Hutniczej podczas konferencji na temat zatrudniania osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy. To wydarzenie i współpraca wzmocniło zakres oraz

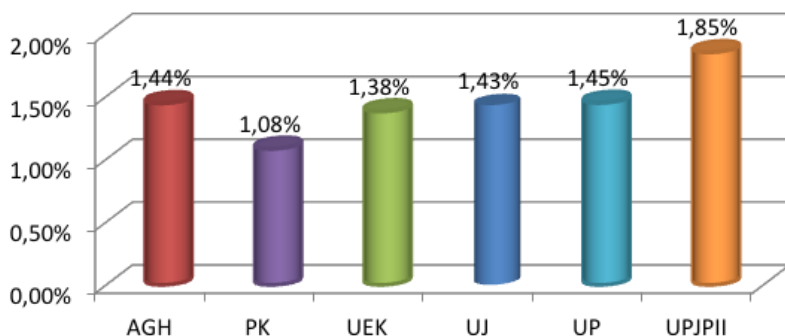
efektywność współpracy między tymi uczelniami. Współpraca przekładała się na organizowanie nowych przedsięwzięć i sprzyjała większej integracji studentów niepełnosprawnych poprzez współpracę trzech Zrzeszeń Studentów Niepełnosprawnych (ZSN). Do współpracy stopniowo dołączył Uniwersytet Pedagogiczny oraz Uniwersytet Papieski Jana Pawła II. Podpisanie dokumentu nastąpiło podczas II Krakowskich Dni Integracji, 22 kwietnia 2009 r. na Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie. 27 października 2010 r. do Porozumienia przystąpił Uniwersytet Jagielloński, podczas III Krakowskich Dni Integracji.

DZIAŁALNOŚĆ BIUR DS. OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

W związku z faktem, że współpraca pomiędzy sześcioma uczelniami jest aktywna, to znaczna ilość projektów jest realizowana wspólnie lub realizowana z myślą o studentach niepełnosprawnych wszystkich uczelni z Porozumienia. Poza projektami realizowanymi wspólnie, każda uczelnia pracuje nad tym, by na bieżąco wspierać swoich studentów, aby mieli dostęp do nauki na równi ze zdrowymi rówieśnikami. Założenia i misja biur jest zbliżona, jednak w pewnych kwestiach występują oczywiste różnice, głównie wynikające z liczby studentów niepełnosprawnych, rodzaju i stopnia ich niepełnosprawności, wielkości uczelni, historii i doświadczenia w działalności na rzecz studentów niepełnosprawnych itp. Główne zadania to m.in. dostosowanie architektoniczne, zapewnienie sprzętu specjalistycznego umożliwiającego naukę osobom z niepełnosprawnością np. wzroku czy słuchu, udzielenie pomocy psychologicznej itp.

Pierwszy obszar działań polega na dostosowaniu architektonicznym uczelni do potrzeb osób niepełnosprawnych. Głównym zadaniem w tym przypadku jest likwidacja barier dotyczących osób poruszających się przy pomocy wózków inwalidzkich lub kul. Dostosowaniem jest również umieszczanie oznakowań dla osób niewidomych, niedowidzących

Procentowy udział studentów niepełnosprawnych w ogólnej liczbie studentów poszczególnych uczelni (listopad 2011)

lub osób z niepełnosprawnością słuchu. Każda z uczelni stara się stworzyć odpowiednie warunki do poruszania się na terenie uczelni osobom niepełnosprawnym.

Kolejnym zadaniem jest dostęp do specjalistycznego sprzętu, a wśród nich urządzeń mających na celu wspieranie osób z niepełnosprawnością wzroku. Chodzi tu np. o programy udźwiękowiające, powiększające oraz drukarki Brajla. Dwie uczelnie (AGH i UJ) posiadają pracownię tyflo-informatyczne.

Temat pomocy psychologicznej osobom niepełnosprawnym oraz pełnosprawnym pojawia się od dłuższego okresu. Większość Biur ds. Osób Niepełnosprawnych współpracuje z jednostkami wewnątrzuczelnianymi, które zajmują się udzielaniem wsparcia psychologicznego. BON UJ realizuje projekt „Konstelacja Lwa”, którego celem jest zaoferowanie wsparcia studentom, borykającym się z problemami psychicznymi. Ponadto, na Uniwersytecie Ekonomicznym pojawiła się inicjatywa utworzenia Międzyuczelnianego Centrum Wsparcia Psychologicznego, które ma również bogatą ofertę wsparcia, tj. indywidualne konsultacje psychologiczne, szkolenia i warsztaty oraz regularną pomoc psychologiczną. Do Centrum należą BON UEK, AGH, PK, UP oraz UPJPII.

Celem zwiększenia kwalifikacji studentów niepełnosprawnych na rynku pracy biura organizują kursy oraz warsztaty dla studentów. BON Akademii Górniczo-Hutniczej wraz z Fundacją Instytut Rozwoju Regionalnego (FIRR) stworzył projekt „Indywidualna praca z coachem – od edukacji do pracy”, w którym oprócz studentów z Akademii Górniczo-Hutniczej brali również udział studenci z Uniwersytetu Ekonomicznego oraz Uniwersytetu Pedagogicznego. Uniwersytet Ekonomiczny, jak inne uczelnie, współpracuje z Akademickim Centrum Karier, które organizuje szkolenia oraz doradztwo zawodowe dla studentów niepełnosprawnych.

Kolejnym programem wsparcia jest organizacja zajęć sportowych. Przykładów można szukać m.in. w Biurach ds. ON AGH, UEK czy PK. BON AGH ściśle współpracuje z Akademickim Związkiem Sportowym działającym na Akademii oraz Fundacją Studentów i Absolwentów w Krakowie ACADEMICA. Dlatego też

studenci mogą uprawiać szermierkę na wózkach, koszykówkę na wózkach, pływanie oraz inne zajęcia. BON UEK również założył sekcję pływacką przy współpracy z uczelnianym Akademickim Związkiem Sportowym, Stowarzyszeniem Druga Strona Sportu oraz Fundacją Katarzyny Rogowiec AVANTI. BON PK natomiast współpracuje z Centrum Sportu i Rekreacji na tej uczelni.

Istotne staje się przystosowanie lektoratów języków obcych. Szczególnie dla osób z problemem słuchu lub wzroku nauka języka obcego jest znacznie trudniejsza niż nauka innego przedmiotu. Biura tworzą specjalistyczne sale wyposażone w sprzęt dla osób np. z problemami słuchu, organizują dodatkowe lektoraty itp.

Biura również organizują szkolenia dla pracowników uczelni. Zaliczyć można do nich np. naukę języka migowego lub szkolenia z tematyki chorób psychicznych.

Techniczne działania nie są wystarczające. Założeniem biur jest przełamywanie barier mentalnych oraz integracja studentów niepełnosprawnych w środowisku akademickim. Z Uniwersytetem Ekonomicznym związane są początki Krakowskich Dni Integracji, w których co roku biorą udział wszystkie krakowskie Biura ds. Osób Niepełnosprawnych. W kwestii integracji istotne są również działania Zrzeszeń Studentów Niepełnosprawnych – organizacji studenckich działających na AGH, PK, UEK, UP. Zrzeszenia organizują projekty na własnych uczelniach, ale również współpracują ze sobą wzajemnie. Ich głównym zadaniem jest integracja studentów niepełnosprawnych w środowisku akademickim,

a do ich projektów należą m.in. Ogólnopolskie Spotkania Studentów Niepełnosprawnych, wyjazdy oraz imprezy integracyjne.

Formy pomocy są różnorodne. W celu udzielania pomocy jak największej liczbie studentów, Biura informują o możliwościach wsparcia. Oprócz możliwości oferowanych przez Uczelnie, BON informuje również o wsparciu oferowanym przez inne instytucje na czele z programami PFRON. Informacje są przekazywane przy pomocy np. strony internetowej, poczty elektronicznej, ulotek, plakatów itp.

Współpraca biur z innymi jednostkami jest bardzo szeroka. Obejmuje ona większość instytucji, które mają na celu wspieranie osób niepełnosprawnych. Należą do nich np. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miasta, Pełnomocnik ds. Osób Niepełnosprawnych Miasta Krakowa Bogdan Dąsał, Fundacja Instytut Rozwoju Regionalnego, organizacja pozarządowa Centrum Integracja. Ponadto Biura współpracują z biurami mieszczącymi się na terenie całej Polski oraz zagranicą.

Ciągły rozwój działalności Biur ds. Osób Niepełnosprawnych pozwala na to, by polskie uczelnie stały na wysokości zadania i przyjmowały w swoje progi osoby niepełnosprawne. Przykładów odpowiedniego działania można szukać zarówno wśród zaprzyjaźnionych Biur w mieście, kraju jak również Biur zagranicznych uczelni. Skutkiem tych działań powinno być zapewnienie osobom niepełnosprawnym dostępu do edukacji na równych prawach z osobami pełnosprawnymi. ■

Ewelina Durlak (BON UEK)

Liczba studentów niepełnosprawnych na krakowskich uczelniach (listopad 2011)

